

Józef Górski

1904–1983

W historii rozwoju Akademii Ekonomicznej Profesor Józef Górski, doktor *honoris causa* tej Uczelni, zajmuje szczególne miejsce, nie tylko jako naukowiec i dydaktyk, ale przede wszystkim jako organizator. Pod jego kierownictwem Uczelnia została odbudowana po II wojnie światowej, nastąpiło zwiększenie katedr i grona wykładowego oraz uruchomiono filię Uczelni w Szczecinie. Stworzono więc sprzyjające warunki jej rozwoju w ośrodek dydaktyczno-naukowy, jeden z pierwszych w Polsce. Profesor był związany z Uczelnią od roku 1931 do końca życia. Zmarł 4 lutego 1983 roku.

Józef Górski urodził się 16 lutego 1904 roku. Uczęszczał do szkoły powszechnej w sławnym Liskowie, a następnie do gimnazjum w Pleszewie, w którym żywe były tradycje walki z zaborcą pruskim. Maturę uzyskał w roku 1923, po czym studiował na Uniwersytecie Poznańskim (Wydział Prawno-Ekonomiczny, sekcja prawna).

Rodzice pomagali, jak mogli, ale młody Józef Górski musiał dorabiać w każdy możliwy sposób. Podczas studiów pomagał przy pisaniu skryptów i pełnił funkcję wolontariusza, zwracając na siebie uwagę profesorów i kierownictwa różnych instytucji państwowych. Toteż gdy w 1927 roku uzyskał stopień magistra praw, miał do wyboru różne możliwości pracy zawodowej. Wybrał Oddział Poznański Prokuraturii Generalnej. Była to doskonała szkoła i okazja do praktycznego zaznajomienia się z życiem gospodarczym Polski Zachodniej i Północnej, nad którą Poznański Oddział Prokuraturii pełnił nadzór i której udzielał opieki prawnej. W instytucji tej systematycznie awansował, osiągając w roku 1938 stanowisko kierownika wydziału.

W tym samym czasie wiele pisał i publikował, wygłaszał referaty i wykłady, wiążąc się z Katedrą Prawa Cywilnego Uniwersytetu Poznańskiego, kierowaną przez prof. Alfreda Ohanowicza, który doceniał zdolności i pracowitość młodego kolegi. Stąd, gdy ogłoszono konkurs na stypendium naukowe na studia uniwersyteckie w Paryżu, przyznano je Józefowi Górskiemu. Rezultatem pobytu w Paryżu był doktorat obroniony w roku 1930. Podczas pobytu w Paryżu stypendysta Józef Górski współpracował z Polonią, udzielając społecznie porad prawnych w sprawach majątkowych. Wspomagał poradami między innymi Marię Skłodowską-Curie w związku z jej darowiznami w Polsce.

W roku 1931 powierzono Profesorowi Górskiemu wykłady z prawa cywilnego, prawa handlowego, prawa czekowego i wekslowego zarówno na Wydziale Prawno-Ekonomicznym Uniwersytetu, jak i w Wyższej Szkole Handlowej w Poznaniu. W tej drugiej Uczelni jego wykłady cieszyły się ogromnym wzięciem i popularnością. W roku 1934 zaproponowano mu kierownictwo Katedry Prawa w WSH. Był kierownikiem tej katedry także w AH i WSE przez blisko 30 lat najlepszego i najwydajniejszego okresu swojego życia.

W roku 1938 Józef Górski przeprowadził przewód habilitacyjny, stając się pierwszym docentem WSH. Uczelnia ta, powołując się również na ten fakt, wystąpiła z wnioskiem o nadanie jej praw akademickich. Owe prawa otrzymała w roku 1938 i przyjęła nazwę Akademii Handlowej. Tytuł profesora zwyczajnego Józef Górski uzyskał w roku 1945.

Po wejściu okupanta Profesor wraz z żoną schronił się w Warszawie. W roku 1940 gestapo wytropiło go i osadziło na Pawiaku. Po zwolnieniu z Pawiaka przeprowadził się do Krakowa. Tu pracował najpierw w przedsiębiorstwach handlu zbożowego, a później chemicznego. Po raz wtóry został wytropiony i osadzony w obozie koncentracyjnym w Płaszowie. Zaraz po wyzwoleniu Krakowa Józef Górski zgłosił się na apel ministra oświaty Stanisława Skrzeszewskiego i otrzymał polecenie wyjazdu do Poznania, by organizować szkolnictwo wyższe.

W marcu 1945 roku, gdy jeszcze toczyła się wojna, pełnił obowiązki rektora, a niedługo potem wybrano go na rektora Akademii Handlowej. Uczelnią Profesor Górski kierował dwukrotnie: w latach 1945/1946–1948/1949 (do grudnia 1948 roku) i 1956/1957–1958/1959. W roku akademickim 1950/1951 był dziekanem Wydziału Finansów, a prorektorem w latach 1959/1960–1961/1962. Ponadto w latach 1950/1951–1951/1952 był opiekunem Katedry Ubezpieczeń, którą w roku 1952 objął zastępca profesora dr Lucjan Pokorzyński.

Profesor pracował w szczególnie trudnych warunkach. Podniósł z ruin (w dosłownym znaczeniu tego słowa) Uczelnię i ją zorganizował. W roku 1945 w lot zorientował się, że dawny budynek Akademii będzie niebawem za mały. Z własnej inicjatywy zakupił parcelę po zburzonym domu obok gmachu Uczelni i podpisał kontrakt z przedsiębiorstwem budowlanym, któremu płacił... własnymi wekslami. Weksle Józefa Górskiego były warte tyle, co pieniądze; każdy bank w Poznaniu byłby je zdyskontował, mając ustne zapewnienie, że ministerstwo kiedyś zapłaci. I zapłaciło, mimo że Uczelnia jeszcze wtedy była – formalnie biorąc – prywatną fundacją.

Na przełomie lat 1945 i 1946 Profesor Górski podjął brzemienną w skutki polityczne decyzję o utworzeniu w Szczecinie pierwszej w dziejach tego miasta (od jego zarania) wyższej uczelni akademickiej – w formie filii poznańskiej Akademii Handlowej. Później szczecińska filia się usamodzielniała. Gdy organizował tę Uczelnię, ważyły się jeszcze losy Szczecina. Nie było pewności, czy zostanie on wcielony do państwa polskiego.

Teżą życiową Profesora było stwierdzenie, że zadaniem Uczelni jest kształcenie przyszłych pracowników gospodarki narodowej. Mając to na względzie, wypromował na WSE (i w jej poprzednich wcieleniach) około pół tysiąca osób. Był świetnym, lubianym wykładowcą, zarówno z powodu humoru, który go nie opuszczał podczas wykładów, jak i z powodu przykładów praktycznych, którymi sypał w toku wykładów. To było ważne.

Z biegiem lat Profesorowi było coraz trudniej obsługiwać dwie uczelnie: UAM i WSE. Wycofał się z Wyższej Szkoły Ekonomicznej w roku 1962; zrezygnował z etatu, pozostając jednak na godzinach zleconych, aby dokończyć rozpoczęte pod jego kierunkiem prace magisterskie. Regularnie też przychodził do Uczelni, aby sprawdzić, czy wszystko idzie dobrze i czy jego następcy czynią odpowiednie postępy naukowe. Był ogromnie wymagający pod tym względem. Jeszcze trzy tygodnie przed śmiercią Profesor był w Akademii, uczestnicząc w posiedzeniach prawa morskiego, w zainicjowanym przez siebie ośrodku dyskusyjnym mającym na celu ratowanie niezdrowej sytuacji panującej w kraju w tym zakresie.

Działalność naukowo-badawcza Profesora Górskiego jest, jak każda taka działalność, trudno wymierna, ale ocenia się ją bardzo wysoko. Jego dorobek naukowy jest ogromny. Obejmuje prace z zakresu prawa cywilnego i gospodarczego. Szczególne znaczenie mają monograficzne opracowania konosamentu oraz analiza podstawowych pojęć prawa morskiego, z czym wiązał się udział Profesora w pracach kodyfikacyjnych. Opublikował przeszło 440 pozycji bibliograficznych w kraju i za granicą. Wygłosił wiele referatów i zabierał głos na forum konferencji polskich i międzynarodowych. Wiele słów krytyki musieli przy tych okazjach wysłuchać członkowie najwyższych organów państwowych i innych gremiów. Mnóstwo czasu pochłaniały Profesorowi ekspertyzy, był bowiem przewodniczącym Komisji Prawa Morskiego i członkiem Kolegium Arbitrów przy Polskiej Izbie Handlu Zagranicznego. Z jego podręczników uczyło się w Polsce około miliona studentów. Nakłady tych podręczników przekraczają liczbę 60 tysięcy egzemplarzy.

W październiku 1976 roku, przy okazji uroczystych obchodów jubileuszu 50-lecia Uczelni, nadano Profesorowi Józefowi Górskiemu tytuł doktora *honoris causa* Akademii Ekonomicznej w Poznaniu. Nadając mu najwyższy tytuł honorowy, uznano jego zasługi położone dla tej Uczelni, polskiej nauki i praktyki gospodarczej.

Józef Górski opisał swoje barwne życie, a raczej wszystko to, co się wokół niego działo. Uzupełniał wspomnienia bez mała do swoich ostatnich dni. Jego pamiętniki zostały opublikowane jako *Wspomnienia z minionych lat* (Biblioteka Raczyńskich, Poznań 2000). Profesor nie oszczędzał się, nie szanował zdrowia. Był tytanem pracy, stawiał sobie i innym wysokie wymagania. Był człowiekiem prawnym i pełnym życzliwości, doskonałym organizatorem i wybitnym uczonym, do końca swojego życia oddany nauce i nauczaniu.

Jan Hołowiński